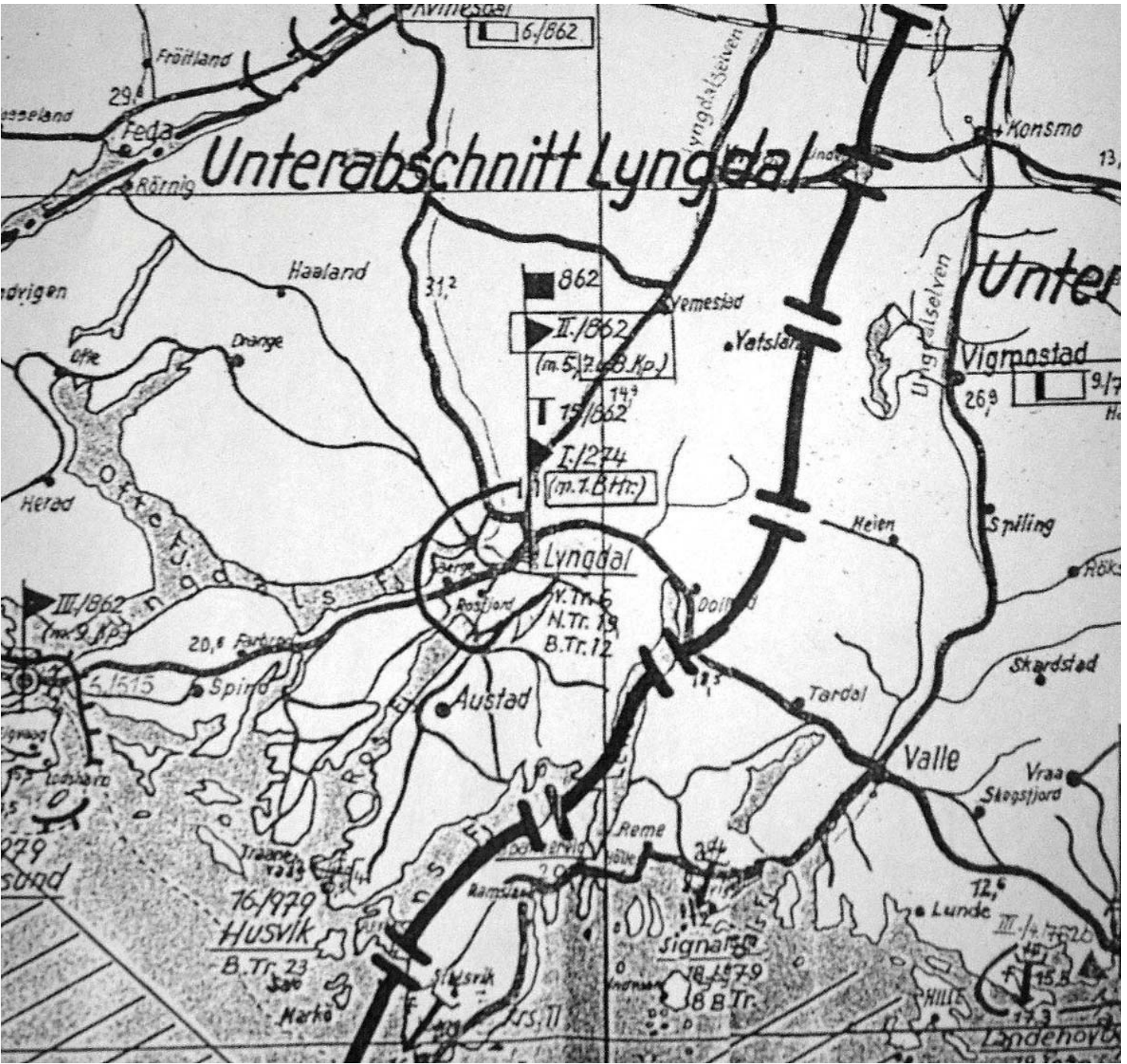

Rapport fra ARN`s besøk i Tysk kantinebygning på Rom i Lyngdal 29. Mai 2005

Lager Rom

Introduksjon:

Mellom Lista og Kristiansand finnes flere små fjorder, flere av dem egnet for landsetting av styrker. Dette visste tyskerne godt, og nesten hver eneste strand i distriktet har i dag spor av tyske befestninger.

Tyskerne opererte ofte med mobile reservestyrker som kunne settes inn der hvor et eventuelt angrep ville komme. Disse styrkene var et tillegg til den stasjonære vaktstyrken langs kysten, og var normalt organisert som motoriserte infanteribataljoner. Oppsetninger av reservestyrker i Lyngdal startet like etter okkupasjonen var et faktum. Leiren på Skrumoen ble sannsynligvis etablert allerede i april 1940 under 214 Artilleri Regiment (under 214 Infanteri Div.), mens Rom dukket første gang opp på Britiske etterretningskart i mars 1943. I august 1943 ble 214 Infanteridivisjon erstattet med 274 Infanteridivisjon med hovedkvarter i Stavanger, men allerede etter ett års tid ble det bestemt at Divisjonsstaben skulle flyttes til Lyngdal. Det er rimelig å tro at forsvaret av Lyngdal ble betydelig forsterket forut for dette, og at de fleste av bygningene på Rom ble bygget i tidsrommet 1942-43. Fra 1943 viser både kart og feltpostlister et oppsving av infanteristyrker i tillegg til artilleriet. Stillingskart fra 1944 viser at Festningsinfanteri Regiment 862 har 3 infanterikompanier samt et panserjegerkompani stående i Lyngdal. På samme tid har 274 Divisjon 3 feltartilleri batterier i samme område, en betydelig mobil styrke.

Kantinebygget slik det fremsto Sommeren 2005.

Rom Leiren i dag:

Rom leiren er i dag nesten helt borte. Leiren ble den gang bygget på flate gressmarker, men er i dag totalt bebygd med privathus. Midt inne i byggefeltene ligger i dag kun 3 bygninger som med sikkerhet kan spores til Tyskerne. Dette dreier seg om et større garasjeanlegg, en stall eller lager, samt kantinebygningen. Sistnevnte eies i dag av Forsvaret, og ble frem til 2005 disponert av HV.

Kart over Rom som viser den gjenværende kantinebygningen (I hvitt). Ellers er alle opprinnelige bygninger i leiren (grå) revet til fordel for boligbygging.

Kantinebygget:

Kantinebygget er totalrestaurert utvendig, med ny kledning tak, vinduer og dører. Lite eller ingenting minner om tysk stil.

Innvendig er store deler modernisert og ominnredet til kontorer, likevel har en fløy av bygningen fått stå nesten urørt siden krigen.

Det er litt uklart for oss hvilken funksjon fløyen har hatt under krigen, men guiden vår på stedet kunne fortelle at en del av denne fløyen var i bruk som kino sal. Ellers har det vært flere peiser eller ovner i rommene, noe som kanskje kan tyde på rekreasjons rom?

3 av rommene er utsmykket med veggmalerier, hvor flere helt klart viser motiver med typiske tyske trekk. Maleriene er sannsynligvis laget av samme person, da flere av dem har likhetstrekk eller detaljer til felles. En detalj vi raskt bet oss merke i, var en kvinne i rød kjole som går igjen på flere av maleriene. Som en kontrast til de tyske motivene er det ett maleri som viser typisk sør Europeiske miljø. Mulig at dette motivet stammer fra Italia eller sør Frankrike.

Veggmaleri på branntavle i betong inne i kinosalen. Maleriet har et sydlig preg over seg, og merkelig nok er månen oppe selv om det er mye "aktivitet" på bildet.

I rommet innefor er det flere malerier med forbindelse til Bavaria regionen i Tyskland.

Typisk motiv fra Bavaria, med blant annet 1 liters "Mass" ølkrus, dans og musikk.

Her spises det helgrillet kylling på Bavarisk vis "Händel" med øl og annet tilbehør.

Frieri på Bavarisk vis, hvor mannen klatrer opp til kvinnens vindu, kjent som " Fensterln"

Innenfor ligger et mindre rom. Også her har det vært ildsted. Muligens er dette snakk om en lesestue?

Spisepause for gårdsarbeidere.

Fiskebåt av typisk nord Tysk type.

Plukking av vindruer

Barn og kone som venter på faren? Legg merke til at denne kvinnen i rødt er med på 3 av de 4 maleriene i dette rommet.

Spisesalen:

I motsatt ende av kantinebygget finnes nok et kunstnerisk spor etter okkupasjonsmakten. Denne delen ble etter krigen delvis ombygget og innredet til lager. Vår oppfatning av rommet, er at dette engang var spisesalen. Etter krigen har salen blitt delt opp i flere mindre rom ved hjelp av Leca blokker. Veggene er derfor ikke originale, men taket fremstår fremdeles som originalt. Oppe i taket i det ene rommet sees en stor sirkel med alle stjernetegnene. Sirkelen har blitt delvis ødelagt av en ny vegg, men er ellers i meget god stand.

Stjernetegn

Etterord:

Maleriene i seg selv er helt klart unike, og fortjener å bli tatt vare på. Dersom et salg av bygningen foretas, ville det vært synd om maleriene hadde blitt ødelagt, selv om de nå er grundig avfotografert av oss i ARN. Maleriet i kino salen og taket i spisesalen kan nok ikke flyttes, men de malte panelene og dørene i rekreasjonsfløyen kan lett tas ut på en forsvarlig måte. Slike veggmalier er i dag relativt sjeldne, og burde absolutt bevares av et lokalt museum, eventuelt krigsmuseene ved Møvig i Kristiansand eller Nordberg fort på Lista.

Befaring foretatt sammen med megler fra ABC Eiendomssenter, i regi av Skifte eiendom.
Digitale bilder fra bygningen og veggmaleriene kan sendes ved forespørsel til ARN

Copyright: ARN 2005

Erik Ettrup, Erik Ritterbach ,Daniel Schellenberger

<http://www.atlantikwall-research-norway.de>